

УДК 338.3

Н.В. Жук, О.В. Жичинський, М.І. Чемерис

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

СТРАТЕГІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

N.V. Zuk, O.V. Zhitchinski, M.I. Chemeris

STRATEGIES OF SUBJECTS OF ECONOMIC CREATION IN BUSINESS

Розвиток ринкової економіки ставить суб'єктів господарювання в нові умови, які значно відрізняються від попередньо-існуючого економічного ладу в нашій країні. В таких умовах стратегічне бачення перспектив та втілення ефективних економічних стратегій на сучасних підприємствах стає життєво необхідним. В умовах кризових явищ в економіці країни, надзвичайно актуальним завданням повстає розробка і впровадження антикризової стратегії.

Суттєвий внесок у дослідження теоретико-методологічних та прикладних аспектів та проблем формування економічної стратегії зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: С. Гаркавенко, В. Герасимчук, С. Скобкін, М. Макаренко, О.Махаліна, О. Талавира, А. Чернявський, І. Ансофф та інші.

У процесі діяльності будь-яке підприємство може опинитися в кризовому стані, і це спонукає до пошуку та впровадження антикризової стратегії, яка повинна ґрунтуватися на розробці комплексу заходів виходу із кризи та подолання неплатоспроможності.

Антикризова стратегія - це стратегія, що оптимізує поведінку підприємства в умовах спаду, стійкого зниження основних фінансових показників діяльності корпорації та загрози банкрутства. [2]

Антикризові стратегії бувають таких видів [5]:

- попередження кризи (превентивна стратегія);
- очікування (або стратегія пасивної оборони —вичікування зрілості кризи на базі надійного прогнозування для успішного вирішення проблем її подолання);
- протидії кризовим явищам (активна оборона), спрямована на уповільнення кризових процесів;
- стабілізації ситуації на підприємстві, що знаходиться у кризі;
- розумного (розрахованого) ризику на стратегічний період;
- послідовного виходу з кризи;
- створення умов для усунення наслідків кризи та інші.

Ці стратегії визначають поведінку підприємства згідно із стадіями розвитку кризових явищ.

Антикризова стратегія має містити такі елементи [7]:

- усунення наслідків кризи;
- перспективи переходу підприємства до нормального функціонування та розвитку на новій основі.

Розробка антикризової стратегії підприємства здійснюється за такими етапами [6]:

- 1) дослідження та діагностика кризотвірних чинників;
- 2) встановлення типу кризових явищ, виявлення суперечностей у розвитку підприємства та можливостей їх подолання;
- 3) визначення вимог до змін на підприємстві з боку зовнішнього середовища;
- 4) визначення вимог до змін на підприємстві з боку внутрішнього середовища;

5) дослідження, експерименти, моделювання, проведення розрахунків щодо різних напрямків підвищення ефективності та дієвості системи антикризового управління;

6) розробка стратегії розвитку окремих функціональних сфер (з урахуванням антикризової складової);

7) розробка антикризової стратегії підприємства;

8) розробка антикризових планів і програм щодо розвитку (ліквідації) підприємства (або його частин).

З метою підвищення правильного вибору антикризового заходу доречним буде обирати таку стратегію, яка забезпечуватиме максимальний виграш за будь-якого антикризового заходу. На сьогодні, в Україні склалась така ситуація, що ледь не з кожним днем збільшується кількість підприємств, які знаходяться у кризовому стані і ця проблема стає все більш актуальною. Серед проблем, які призводять до кризових явищ українських підприємств можна виділити наступні [1, 3, 4]:

- Не конкурентоспроможність продукції.
- Низька купівельна спроможність.
- Податки (великі відтоки грошових коштів на комунальні витрати та утримування виробничих потужностей).
- Застарілі основні фонди.
- Плинність кадрів.
- Великі відсотки по кредитах.

Таким чином, чітке розуміння глибини та причин кризи – основа для формування механізму і стратегії антикризового управління. Шляхи вибору необхідної стратегії залежать від правильного та вчасного визначення розвитку кризи та проблем її виникнення, а також визначення найбільш вагомих критеріїв впливу, що призвели до кризових явищ на підприємстві, як зовнішніх так і внутрішніх.

Література

1. Гродовський О.В. Механізм оцінювання економічної стратегії промислових підприємств у ринковому середовищі (на прикладі підприємств машинобудування): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» /О.В. Гродовський. - Хмельницький, 2010. - 22 с.

2. Стратегія підприємства: конспект лекцій / укладачі: І.Б. Дегтярьова, М. О. Харченко. – Суми: Сумський державний університет, 2016. 80с.

3. Неделько І.Г. Економічна стратегія переробних підприємств АПК на ринку сокової продукції: Дис. кандидата економ наук. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Миколаївський державний гуманітарний університет ім. Петра Могили навчально-наукового комплексу «Києво-Могилянська Академія». - Миколаїв, 2002. - 180 с.

4. Талавиря О.М. Аспекти розробки економічної стратегії розвитку підприємств / О.М. Талавиря // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2016. - Вип. 1(47). Т. 2. - С. 335-339.

5. Бланк І.А. Финансовый менеджмент: учебник / И.А. Бланк – К.: Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.

6. Теренков Е. М. Диагностика в антикризисном управлении / Е. М. Теренков, С. А. Дведенидова // Антикризисное и внешнее управление. – 2006. – № 3.

7. Чернявський А.Д. Антикризове управління підприємством: [Навч. посіб.] / А.Д. Чернявський. — К.: МАУП, 2006. — 256 с.